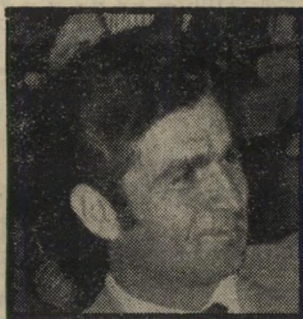




# מדוע הסגיר סולזניצין את שמו של היינריך בל \* כיצד קטלה

# הביקורת הבריטית את ד"ר מיכאל בריזוהר \* מי סתם את הפה

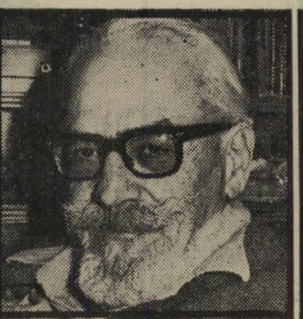
# למידד שיף \* הילדות המוזרה של מנחם בן



מיכאל בריזוהר



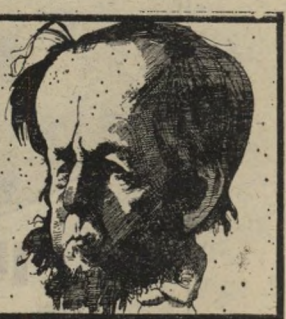
דויד אבידן



מידד שיף



מנחם בן



אלכסנדר סולזניצין

## קשר של שתיקה

**הספר השפוי**  
שמעון צהמרא מאת מידד שיף  
הוצאת נ. טברסקי 1951  
334 עמודים

מי שחושב לתומו כי תולדות ארץ-ישראל האמתית בשנות השלושים והארבעים בא לידי תיאורן הסיפורי המלא בהספר המשובח של חיים גורי, טועה טעות מרה. הספר המשובח הינו ייסויו התולדות, במסווה כפול של נוסטאלגיה ופיקרסקה-מדומה, אשר עוסקות באורח חדי-צדדי בעולם החוויות של פלג אחד בלבד בישוב דאן. מידד שיף, בסיפרו שמעון צהמרא, שפורסם בסוף 1951, הצליח להגיע לתיאור האמת הארצישראלית ביתר רחבות ואמינות משאר בני-דורו, אך בשל השתייכותו לאגף הלא-נכון של הישוב, דומה שסיפרו זה נשכח, ונשמט מעינים המכוונת של המבקרים. בדומה לספרים וסופרים אחרים, שלא פסעו בדרך-המלך של ישראל העובדת, מיהו שמעון צהמרא?

הוא נולד בדמשק לאביו היהודי, רושדי צהמרא הזקן, שנשא כאשה שנייה נוצרייה לבנונית כבת עשרים. על-פי ההלכה היהודית, שמעון צהמרא הוא גוי. בנוסף, מתה עליו אמו בלידתו, ואביו מת בינקותו. לכן גודל אצל אחותו היהודיה, מנישואיו הראשונים של אביו, שהתגוררה ביפו.

ילדותו של שמעון עברה עליו בהיותו. הוא ראה את אלוהים בורא את העולם בעזרת פועלי-דחק. בבית-הספר ליגלג שמעון על חדיהימדינות של החינוך העיברי. במאורעות 1936 הוא נשלח לפאריס, בגלל היותו יהודי-ערבי או ערבי-יהודי. בעיר האורות איבד שמעון את בתוליו, בעזרת אחובה בריטית בוגרת ממנו. הוא גם למד אמנות. ב-1937 שב לביקור בתל-אביב, וחש עצמו מנוכר מהחברה החלוצית.

ביקורתו אחר המתרחש ביישוב מביאה את שמעון לחטט אחר מקורותיו. הוא נוסע לירושלים, לבקר אצל דודו ג'ורג' (אחי אמו), ערבי-נוצרי המכחן כפקיד בממשלת-המנדט. בירושלים הוא פוגש בצעירה שעלתה מגרמניה, ומגיע למסקנה שהשלוש יושכן בעולם רק אם ייאסרו נישואים בין בני עם אחד. מירושלים ממשיך שמעון לדמשק, לעלות לבקר אמו, ואחר לבקר את סבו וסבתו הנוצריים שבכיריות.

מביירות שב שמעון צהמרא לפאריס, והופך בן-לוחיה לציירת המצרית ורדה כנדרג'י, הכובשת את סרקלני המטרופוליני. שמעון, ורדה ואיש-עסקים אמריקאי פותחים בחרושת ציורים ועושים הון. לבסוף מגיע שמעון לתחושות-רבו לערכי הציורילוציה המערבית, פורש מעיסוקו ומעתיק את מקומו ללונדון. שם הוא עובר חווייה מוזרה עם נערה אנטישמית, וחוזר לתל-אביב ערב מילחמת-העולם השנייה. תל-אביב של ראשית שנות הארבעים משתקפת בעיניו שמעון כעיר של צוברי רווחי-מילחמה, מחסור בגברים ונשים מתוסכלות. ציבור המייצג את ראשית ניוונה של החברה היהודית בארץ-ישראל.

עוד בילדותו קשר שמעון יחסים עם יעקב, אנרכיסט יהודי-רוסי, שהתעשר מעבודת-יגרות ובחל בכל כספו ופרש למושבה. באחד מימי העוצר, שהטילו הבריטים על היהודים, נקלע שמעון לביתו של יעקב. שם הוא פוגש בבתו, פרפר, ומתאהב בה. בשובם לתל-אביב מתפתחת ביניהם עלילת-אהבים, ובמהלכה מכירה פרפר לשמעון את אחובה הקודם, ג'מ'ג'ום, המייצג את האנטיסמפוט הכנעני. (השקפת-העולם הכנענית רווחה אותה עת בארץ-ישראל.) פרפר עוברת להתגורר בדירתו של שמעון, אלא שמפאת היותו חצי נוצרי-ערבי ויהודי למחצה, הם אינם נישאים.

## צאן ברזל

**א. נבואה**  
אלכסנדר סולזניצין (יום אחד בחיי איוון דניסוביץ', במדור הראשון ואגף הסרטון) הוא סופר מהמעולים בעולם. כמורכן משמש סולזניצין נביא חרון, זעם וחורבן למערב ולמזרח. מחד הוא מזהיר משקיעתה של הדמוקרטיה-המערבית, ומאריך מלא כמיהה לפאן-סלאביזם ולהכתרת צאר חדש ברוסיה. השבוע השמיע סולזניצין, בראיון שנערך באולפני הבר-בייטי בלונדון, את דעתו בנושא נסיגת-המערב, וציין בדבריו מלאי הסארקוזם כי קץ הדטאנט יהיה בהגיע הטאנקים הסובייטיים לעיבוריה של לונדון. היות שאת המערב ניתן לכבוש בידיים ריקות, ללא צורך במילחמה גרעינית. עד כאן נבואותיו של הסופר הרוסי הגולה במערב.

**ב. בגידה**  
משך שנים רבות, סבל הסופר הגרמני היינריך בל (פרסינובל) השמצות אינספור על ביקוריו הרבים בברית-המועצות, על כמיות-העתק של ספריו המופצות ברחבי רפובליקת-העמלים הרוסית, ועל קשריו ההדוקים עם צמרת הקרמלי. איש מהמשמיצים לא שיער שביקוריו של היינריך בל בברית-המועצות משמשים מסווה להברחת סיפריי מחזרת (סמדיג'ט) וכיתובייד של סופרים סובייטיים אסורים, באמתחתו, למערב. את העובדה הזאת סיפר אלכסנדר סולזניצין באחד מראיונות-הטלוויזיה שהעניק, וכתוצאה מכך חדל היינריך בל לבקר בברית-המועצות, ומן הסתם סתם בכך עורק בלדרות של סיפרות סובייטית למערב.

## 2. פיכחות ילדים נפלאה

מנחם בן (לפנים בראון) כונה לפני כעשר שנים, על-ידי מבקרי-הסיפרות גבריאל מוקד, כ"ילד-נפלא של השירה והביקורת העברית". אלא שמאז, בדומה לילדי-נפלא אחרים של השירה והביקורת, לא פסחו השנים על מנחם בן, והוא הפך פחות מוצלח מילדיה-הנפלא שקדמו לו או באו אחריו בסיפרות העברית.

במהלך עשור-שנים זה זכה מנחם בן לשאת אשה, ולשחות כדג בביצותיה של השירה המקומית. הכל התנהל כשורה, עד שיום אחד בא יגאל ארנס, סטודנט למתימטיקה, חבר "מצפן" ובנו של ח"כ מהליכוד, וחטף את אשתו של מנחם בן, משוררים טובים ממנו נטשו או איבדו אשה אחת או יותר, והסתפקו לרוב בחיבור שיר או שניים בנושא זה.

אך לא מנחם בן. בראיון סנסציוני — שהרטיט, מן הסתם, את אלפי חובבות-השירה של אחד מעיתוני-הנשים — שאותו העניק משורר זה, הוא נימק את כל שמעיק עליו. בין שאר דבריו בישר לקהל חובבות-השירה, כי זכה עד כה להשלים 400 עמודים מתוך רומן בן 600 עמודים. המכונה בשם פנונסר, ואשר בו ידווח לחובבות-השירה על כל שעבר עליו בזמנים גוראים אלה.